

אהודה ימי חיי בשר ונגינה, תחדש בפי כל איש – והיא נושנה,
ואחר בלותה תהיה לה עדנה, תשוטט במזרח, תעבר תימנה
ותרד אלי ים, תעלה צפונה, כעפר עלי הרי שניר ואמנה.
אלהי, בבוא צרי לריב ורגינה – עשה לי כפעלק בזאת השנה,
ואודה לך לעד בגיל ורגינה!

יד

וחליתי מחלי אלגדרי, והוא השחין, בתמו שנת תת"ד [4804; יוני 1044], והוא במתנה אסתנה
המקום והעלימו ממנו חלוי עד אשר חקל מעלי וכתבו לו בזה. וכתב אלי ו-ל אלה הבתים:

יגוני לב כמו חצים שנונים – ולא היה בלבי כן לפנים,
והנה לא מצאתני תלאה – ולמה זה אני מוצא יגונים?
אדמה כי יהוסף נאמני עלי לבי כמכים נאמנים,
למען כי לבבות, כל אשר בא עלי אהוב במרחקים, מבינים,
ושואה הוא כמותי יום שמונה – ואיך נשא, ואיך נסבל שאונים –
ואין לנו בשרים כנחושה, ולא כח כמו כח אבנים!
ובתשיעי אנשים דברו לי: יהוסף נחלה, מלא שחינים,
ונלאה מנשא, עם אש עצמות, אבעבועות בכל הגוף ופנים,

יג 33 אהודה אודה, אהלל. והיא נושנה אף כשתהיה ישנה. 34 עדנה בעורים. 35 ים מערב. 36 ורגינה ומריבה
יד 1 יגוני לב הנה אני מרגיש יגוני לב. 2 מצאתני קרתה לי. מוצא יגונים בלבי. 3 יהוסף בני. נאמני אהובי.
עלי לבי כמכים נאמנים על לבי כמכות נאמנות, כלומר: הוא סבת יגוני. נאמני... נאמנים לשון נוטל על
לשון. 4 למען יען. כל אשר בא עלי אהוב במרחקים מבינים מרגישים כל אשר בא על אהוב
במרחקים. 5 ושואה וכואב. הוא לבו של יהוסף. יום שמונה שמונה ימים. שאונים כאבים. 6 בשרים גופות.
כנחושה כנחשת. 7 ובתשיעי וביום התשיעי. דברו אמרו. נחלה חלה. שחינים גרגרי שחין. 8 ונלאה
מנשא אבעבועות בכל הגוף ופנים עם אש עצמות. אש עצמות קדחת.

יג 33 אהודה... בשר – על פי תהלים כח ז: ומשירי אהודנו. 34 ואחר בלותה תהיה לה עדנה – על פי בראשית
יד יב: אחרי בלותי היתה לי עדנה. 35 כעפר עלי הרי שניר ואמנה – על פי שיר השירים ב יז: דמה לך דודי
לצבי או לעפר האילים על הרי בתר; שיר השירים ד ח: תשורי מראש אמנה מראש שניר וחורמון.
יד 1 חצים שנונים – על פי ישעיה ה כח: אשר חציו שנונים; תהלים מה ו: חצץ שנונים; תהלים קכ ד: חצי גבור
שנונים. 2 לא מצאתני תלאה – על פי במדבר כ יד: אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו. 3 כמכים
נאמנים – על פי מלכים ב ח כט: וישב יורם המלך להתרסא ביורסאל מן המכים אשר יכחו ארמים; דברים
כח נט: מכות גדולות ונאמנות. 5 ואיך נשא ואיך נסבל – על פי ישעיה מז ד: ואני אשא ואני אסבל. 6 על פי
איוב ו יב: אם כח אבנים כחי אם בשרי נחוש. 7 יהוסף נחלה וכו' – לתאור המחלה השווה להלן ריש 16 וכו'.
8 ונלאה מנשא – על פי ישעיה א יד: נלאיתי נשא. אש עצמות – על פי איכה א יג: שלח אש בעצמותי;
ברכות לב: אש של עצמות; והשוה להלן ריש 17: ועתה הגיאני באש שם בעצמותי.

כְּבָדִים מִן יָמֵי רָעָה שְׁמוֹנִים, וְרֹאשֵׁי כָל אֲשֶׁר בָּאוּ לְבָקְרוֹ 10
אֲבָל אָמְרוּ: כָּבֵד נָפְלוּ קִדְחֵי
וּפְרָחוּ גִרְגְּרֵי נִגְעוֹ, וַיֵּצְאוּ
וְרֹאוֹתָיו שְׁמוֹרוֹת מִן יָדֵי אֵל
יְהוֹסֵף, מִחֲלֹתָךְ פָּזְרָה אֶת
15 וְנִשְׁתַּנִּי דְּבַר מִשְׁפָּט וּמִנְהַג
וְקִצְתִּי בַעֲבוֹדַת הַמְּלָכִים
וְחִינִי כְּתָב כְּתָבָה יְמִינְךָ
וּמַהֲלָלִים, כְּמוֹ צִצִּי כְּלִילִים,
וְתוֹדוֹת לְאֲשֶׁר הִגְדִּיל עֲשֵׂה לִי
20 וְנִפְשִׁי, הֵמָּה אֶה מְדַאָּגָה,
בְּנִי, חֲלִיךְ יִבְשֶׁר – כִּי חֲלָאִים
וּפְרַח הַשְּׁחִין שָׁח – כִּי פְרָחִים
וְנִקְדּוֹ יִדְבֵּר – כִּי נִקְדּוֹת

9 הוכח נחיסר. שמונה שמונה ימים. כבדים מן ימי רעה שמונים קשים משמונים ימי רעה. 10 עינים מעינות דמעה. ועיניהם עינים לשון נופל על לשון. 11 נפלו קדחיו ירד חומו. ודמו השאונים ושקטו המהומות. 12 ופרחו וצצו. 13 ורואותיו אבל עיניו. אשר ישמר אשר ישמר אמונים השומר את מי ששומר אמונים. 14 פזרה את תנומתו הדירה את שנתו. אישיים אנשים. 15 ונשתני והשכיחתני. דבר משפט ומנהג איך לשפט ולהנהיג את העם. ומועצות ועצות לנהול המלחמה. ותחבולות המונים ותכסיסי מלחמה של הצבאות. 17 כתב מכתב. ברפאותך על רפואתך. ודבר בי רננים והרנין את לבי. 18 ותהלות כמו טסי עטרות תפארתה את הזמן שהטיב עמדי. 19 ותודות כמספר נרגרי החול וטפות הנשמים היורדים מן העננים לאל שהגדיל לעשות לי. 20 בבואו בבוא המכתב. 21 – 25 המשורר דורש את גלווי המחלה במדרש שמות ופותרם לטובה. 21 כי חלאים תהי עושה לכלה ועדנים כי חלאים ועדנים תהי עושה לכלה. חלאים תכשיטים. ועדנים ועדיים. חליך... חלאים לשון נופל על לשון. 22 ופרח ופריחת. כי פרחים תהי מוליד בישראל נבונים כי פרחים (ילדים) נבונים תהי מוליד בישראל. ופרח... פרחים לשון נופל על לשון. 23 ונקודו ונקודות השחין שעל הגוף. נקדות תכשיטים. וכליל ועטרה. ונקודו... נקדות לשון נופל על לשון.

9 הוכח במכאוב – על פי איוב לג יט: והוכח במכאוב על משכבו. 10 על פי ירמיה ח כג: מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה. 12 ופרחו גרגרי נגעו – על פי ויקרא יג כ: נגע צרעת היא בשחין פורה. 13 ורואותיו – על פי קהלת יב ג: וחשכו הרוואות בארבות. ורואותיו שמורות מן ידי אל – הושה להלן ריש 20: ואולם אלהים סך בצלו ואברתו וכסה בידו על בנותיו ועל עיניו. 18 על פי שמות כח לו–לח: ועשית ציצן זהב טהור... והיה על מצח אהרן; והושה להלן עב 5: ואישים הזמן מחה שמום ומעשיהם עלי מצחו כתובים; ס 5: ויעננו מהלליו וכל אחת מהן עלי רקת זמנו מפתחת. 19 הגדיל עשה לי – על פי תהלים קכו ג: הגדיל יי לעשות עמנו. כמספר חול – על פי הושע ב א: והיה מספר בני ישראל כחול הים. 21 חלאים – על פי שיר השירים ז ב: חמוקי ירכיך כמו חלאים. ועדנים – על פי שמואל ב א כד: המלבישכם שני עם עדנים. 23 נקדות – על פי שיר השירים א יא: תורי זהב נעשה לך עם נקדות הכסף. וכליל חתנים – על פי סוטה ט יד: עטרות חתנים.

וְקִרְמָתָם תִּבְשֹׁר – כִּי רִקְמוֹת
 25 וְתַעַל אֶל שְׂרָרָה, כַּעֲלוֹתָם
 שָׁמַר נִפְשָׁךְ בְּסוֹף חֲלִיךְ וְאָכְלָה
 וְאִם תִּמָּצָא, בְּחֻמֶּלֶת אֵל, רִוְחָה –
 לְמַעַן כִּי בִשְׁכֻלְךָ תַעֲלֶה אֶל
 וְתָרוֹם עַל בְּנֵי דוֹרְךָ, בְּחֻשְׁפֶּךָ
 30 וְתִתְאַשֶּׁר בְּתוֹךְ אַחִים כְּיוֹסֶף,

תְּהִי עוֹטָה בְּחֻפָּה כְּסָדִינִים,
 עָלֶי עוֹרֶךְ, וְאֵל מוֹשֵׁב זִקְנִים.
 כְּפִי רוֹפְאִים, וְאֵל תִּפֶּן לְשׁוֹנִים.
 קְרָא וּכְתֹב כְּתָבִים נַעֲמָנִים,
 בְּנֵי עֵשׂ, וְתִשָּׁר עַל קְצִינִים,
 חֲדָשִׁים, גַּם יִשְׁנִים, הַצְּפוֹנִים,
 וְתִתְבָּרֶךְ כְּמוֹ אֲשֶׁר בְּבָנִים.

24 וקִרְמָתָם וקִרְמָת גִּרְגְּרִי הִנֵּנִי. רִקְמוֹת בְּנִים מְרוֹקְמִים. עוֹטָה לִּיבֵשׁ. כְּסָדִינִים כְּמוֹ שִׁמְעֵטִים בְּסָדִינִים. וקִרְמָתָם... רִקְמוֹת לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן. 25 וְתַעַל אֶל שְׂרָרָה וְאֵל מוֹשֵׁב זִקְנִים וְחֻכְמִים כְּמוֹ שֶׁעָלוּ גִרְגְּרִי הַשְּׁחִין עַל עוֹרֶךְ. וְתַעַל... כַּעֲלוֹתָם לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן. 26 כְּפִי רוֹפְאִים כַּמְצוֹת הָרוֹפְאִים. לְשׁוֹנִים לְמִשְׁנִים אֵת מְצוֹתָם. 27 כְּתָבִים נַעֲמָנִים סִפְרִים נַעֲמִים. 28 לְמַעַן יֵעָן. אֵל בְּנֵי עֵשׂ לְמַעַל מִן הַכּוֹכָבִים. וְתִשָּׁר וְתִשָּׁרֶר. 29 בְּחֻשְׁפֶּךָ חֲדָשִׁים בְּנִלּוֹת דְּבָרִים חֲדָשִׁים. 30 וְתִתְאַשֶּׁר וְתִתְהַלֵּל. כְּיוֹסֶף בֶּן יַעֲקֹב (שִׁשְׁמוֹ כְּשִׁמְךָ). אֲשֶׁר בֶּן יַעֲקֹב. בְּבָנִים בְּתוֹךְ בָּנִים. וְתִתְאַשֶּׁר... אֲשֶׁר לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן.

24 וקִרְמָתָם... רִקְמוֹת – הַשׁוֹה הַקֶּלִּיר, אָדָם וּבִהֵמָה: גִּיד וְעֶצֶם וְקֶרֶם, דְּמוּת וְצֶלֶם וְרִקְמָה. רִקְמוֹת – עַל פִּי תַהֲלִים מֵה טו: לְרִקְמוֹת תּוֹבֵל. כְּסָדִינִים – עַל פִּי יִשְׁעִיה ג יח–כג: תַּפְאֶרֶת... הַגְּלִיזִינִים וְהַסְדִּינִים. 25 מוֹשֵׁב זִקְנִים – עַל פִּי תַהֲלִים קו לב: וּבְמוֹשֵׁב זִקְנִים יִהְלִלוּהוּ. 26 וְאֵל תִּפֶּן לְשׁוֹנִים – עַל פִּי מִשְׁלֵי כָד כֹּא: עִם שׁוֹנִים אֵל תַּחְעֲרֹב. 27 נַעֲמָנִים – עַל פִּי יִשְׁעִיה יז י: נִסְעִי נַעֲמָנִים. 28 בְּנֵי עֵשׂ – עַל פִּי אִיּוֹב לֹח לב: וְעֵשׂ עַל בְּנֵיה. 29 חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים – שִׁיר הַשִּׁירִים ז יד. 30 וְתִתְאַשֶּׁר בְּתוֹךְ אַחִים כְּיוֹסֶף – עַל פִּי בְּרָאשִׁית מִט כו: בְּרִכּוֹת אֲבִיךָ... תַּהֲיִן לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָקֵד נוֹזֵר אַחִיו; דְּבָרִים לג טז–יז: וְרָצוֹן שׁוֹכֵנִי סָנָה תִּבְּרָאָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָקֵד נוֹזֵר אַחִיו. וְתִתְבָּרֶךְ כְּמוֹ אֲשֶׁר בְּבָנִים – עַל פִּי דְּבָרִים לג כד: וְלֹאֲשֶׁר אִמֶּר בְּרִיךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר.